

Biodiversiteit op het melkveebedrijf

Vanaf 2014 kijkt Koeien & Kansen verder dan mineralen. Biodiversiteit krijgt ook de nodige aandacht. En dan in de vorm van zichtbare soortenrijkdom. Tijdens een voorzichtige inventarisatie op de projectbedrijven bleek dat een aantal veehouders al veel verschillende soorten planten en dieren op hun bedrijf hebben. Het bedrijf van Joris en Anita Buijs in Etten-Leur is daarvan een voorbeeld.

Het melkveebedrijf van de familie Buijs heeft derogatie, beweidt de koeien en heeft verschillende gronden soort. Het ruwvoer wordt zelf verbouwd, het krachtvoer komt voor 80% uit eigen teelt met graan, mais, veldbonen en erwten. Joris werkt samen met akkerbouwers om een goede gewasrotatie te kunnen realiseren.

Joris Buijs: "Bij ons op het bedrijf is al een inventarisatie van de biodiversiteit geweest, wij zijn daar al veel mee bezig. De bodemgesteldheid op peil houden is zeer belangrijk, ik doe dat door vruchtvolgving toe te passen en de stikstof efficiënt te benutten. Als de bodem gezond blijft wordt de ziektedruk in de gewassen lager en de opbrengsten nemen flink toe. Het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen is gereduceerd en dat is ook weer goed voor de biodiversiteit. Ik probeer ook om zo min mogelijk zwaar materiaal op het land te gebruiken. Dan gaan de wormen en het andere bodemleven voor je werken."

We hadden in theorie wel verwacht dat de biodiversiteit op het bedrijf goed zou zijn dankzij de maatregelen, maar dit moet dan nog maar werkelijkheid worden in de praktijk! Onze biodiversiteit zit vooral in de landschappelijke afwisseling, de verschillende gewassen en de toename van bijen en andere insecten.

In Nederland zijn alle sectoren vrij intensief, zowel de veehouderij als de akkerbouw en tuinbouw. Je moet dus maximale opbrengst uit je grond halen voordat je aan natuur toekomt. De slechtere percelen of percelen die lastiger te bewerken zijn kun je opwaarderen met biodiversiteit. Bij ons wordt bijvoorbeeld een dijkperceel dat lastig te bewerken, is omgezet in natuurgrasland. En we werken met sloot dempen en watercompensatie om de beweiding efficiënter te maken binnen het bedrijf."

Mestraffinage op KTC De Marke: aanpassen en verbeteren

De mestraffinage-installatie op KTC De Marke wordt op een aantal punten aangepast. De mestaanvoer moet anders: de huidige, lichte opvoervijzel draait vrijwel continu en geeft te vaak storingen. Een zwaardere pomp gaat de mest in porties omhoog pompen in een voorraadbak achter de stal. Daarna wordt de mest geleidelijk verpompt naar de installatie.

De afbraak van organische stof in de hydrolysefase kan ook beter. De gewenste verzuring wordt onvoldoende bereikt. We denken aan het toevoegen van een kleine hoeveelheid (max 5%) product om verzuring te stimuleren. Dit moet leiden tot een betere afbraak en meer gasproductie.

We hopen binnenkort te weten welk product hiervoor het meest geschikt is.

De WKK motor is na ruim 25.000 draaiuren gereviseerd en draait weer als een zonnetje. In december wordt een gaswaster geplaatst, om biogas in aardgas om te zetten. Dat leveren we dan aan het gasnet. Als de tests goed verlopen, kan de gaswaster blijven staan. De MEP subsidie is inmiddels afgelopen, nieuwe aanvragen voor de Stimuleringsregeling Duurzame Energie (SDE) voor groen gas en elektra zijn de deur uit.

Zwier van der Vegte
KTC De Marke

Nieuw verschenen

Rapport nr. 74: Inpassen van maatregelen ter reductie van gasvormige emissies in de bedrijfsvoering van melkveebedrijven. Auteurs: Roselinde Goselink, Leon Šebek, Gerjan Hilhorst, Aart Evers en Michel de Haan.

Rapporten zijn gratis te downloaden van de website.

Waar halen we het extra ruwvoer vandaan?

Dat was afgelopen jaar de centrale vraag bij de demovelden van 'Melkers van Morgen'. We gingen hierover in gesprek met de bezoekers van KTC De Marke. Om meer te kunnen melken is meer ruwvoer nodig. Enerzijds kan dat door een hogere ruwvoerproductie, anderzijds kun je de voerefficiëntie verhogen.

Dat de productie en efficiëntie van ruwvoer een belangrijke rol speelt, blijkt uit een voorbeeldberekening. Voor een bedrijf met 100 melkkoeien, 8500 kg melk per koe en 40 ha geldt: 1000 kg ds extra ruwvoer per ha (door betere benutting van de bemesting) geeft in totaal 74.000 kg extra melk. Verhoog je de voerefficiëntie van 1,3 naar 1,4 dan wordt met evenveel voer 65.000 kg melk extra geproduceerd. Totaal 139.000 kg melk extra, zonder meer grond of meer bemesting! Wel zijn ruim 16 koeien en 17 ton extra krachtvoer nodig.

Wanneer bovendien de KringloopWijzer toegepast mag worden neemt de bemesting per ha toe, waarmee een hogere mestafvoer voorkomen wordt. Vervolgens kan door meer bemesting weer meer ruwvoer geproduceerd worden dan waarmee in het voorbeeld gerekend is. Conclusie: (nog) meer aandacht voor teelt en voeding leidt ons in een opwaartse spiraal!

Zwier van der Vegte
KTC De Marke

Colofon

Auteurs: allen werkzaam bij Wageningen UR (University & Research centre) tenzij anders vermeld.

Redactie en vormgeving: Wageningen UR, Communication Services
Fotografie: Wageningen UR en Fotobureau Tiernege, Lelystad

Druk: 227 Kampen

Secretariaat Koeien & Kansen
Postbus 65
8200 AB Lelystad
tel. 0320 - 293302 / 238238
fax. 0320 - 238022
info@koelienkansen.nl

www.koelienkansen.nl

De nieuwsbrief is gratis aan te vragen bij het secretariaat. Overname van artikelen is toegestaan mits voorzien van duidelijke bronvermelding.

Water integraal meenemen bij bedrijfsvoering melkveehouderij

Voor de toekomstbestendigheid van het melkveebedrijf is water belangrijk. Vee heeft water nodig van goede kwaliteit. Te veel water kan schade veroorzaken aan gewassen; beregenen en het onderhoud van sloten kosten geld. Wateroverlast voor de omgeving moet worden voorkomen, natuurwaarden geborgd en drinkwater gewonnen.

Marinus de Vries, melkveehouder in de Krimpenerwaard, heeft dagelijks met water te maken. Zijn bedrijf in het veenweidegebied bestaat voor 18% uit water! Een hoge grondwaterstand beperkt de draagkracht van de grond en zorgt voor een trage grasgroei in het voorjaar en veel najaarsgras. Marinus de Vries: "Water is hartstikke mooi en belangrijk, maar waar water is groeit geen gras. Het water kost simpelweg geld en onderhoud. We moeten jaarlijks de sloten schonen en er elke twee of drie jaar met de baggerpomp doorheen. Dat kost – even uit de losse pols – zo'n 5000 euro per jaar. Onze koeien drinken vrijwel jaarrond het oppervlaktewater, dat we oppompen en filteren. Alleen als het heel lang vriest of als er in de zomer veel algengroei is gebruik ik leidingwater."

Integraal benaderen

De veehouder kan water 'vangen' in een integrale bedrijfsbenadering: het Bedrijfswaterplan. Veel gegevens die voor de wateropgave nodig zijn, zijn bekend in de KringloopWijzer. Door de waterhuishouding als aanvulling te zien op de huishouding van N, P

en C is integratie en gebruiksgemak geborgd.

Onderwaterdrainage

Marinus de Vries: "Ik vind water boeiend, ik zie het wel als uitdaging. Op een aantal hectares is onderwaterdrainage aangelegd. Onderwaterdrainage heeft een dubbelfunctie: het teveel aan water wordt afgevoerd, maar in droge perioden infiltrereert het water uit de sloot en blijft de grondwaterspiegel onder het gras op peil. Daardoor staan minder graswortels droog en is er minder inklinking van het veen. Dit systeem is wel vrij kostbaar. Je gebied moet aangewezen zijn om in een subsidieregeling te vallen. Dus sommige collega's zijn wel geïnteresseerd, maar wachten nog even af."

Communicatie essentieel

Belangrijk is dat de veehouder en zijn adviseur, het waterschap en de wetenschap goed samenwerken en communiceren. De waterschappen worden toegevoegd aan de partijen die al in Koeien & Kansen en de KringloopWijzer samenwerken. Het bedrijf van De Vries valt onder het

Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard. "We begrijpen elkaar wel, maar komen er niet altijd uit. Ze vrezen dat ze in droge periodes te weinig water aan kunnen voeren. Daar ben ik zelf niet zo bang voor. Het waterschap heeft nu wel het voornemen om een aantal projecten te starten samen met veehouders, bijvoorbeeld over duurzaam graslandbeheer, slootshonen en baggeren. Zodat we samen de kwaliteit van het oppervlaktewater hoog houden."

Koeien & Kansen én Water!

Water is essentieel voor de duurzame en veilige productie van melk. Dat blijkt wel uit het feit dat melk voor meer dan 80% uit water bestaat. Toch zal beschikbaarheid van schoon water voor het drinken van melkvee bij velen waarschijnlijk niet de eerste associatie zijn bij de titel Koeien & Kansen én Water!'

Immers, de implementatie van de EU Nitraatrichtlijn en de EU Kaderrichtlijn Water houden de veehouderijgemeenschappen al lange tijd bezig. De KRW richt zich niet alleen op grondwater maar geeft vooral ook focus op de verbetering van oppervlaktewaterkwaliteit in grensoverschrijdende stroomgebieden. Voor Nederland, gelegen aan het einde van de stroomgebieden van Rijn, Maas, Schelde en de Eems, is deze internationale aanpak van enorme betekenis. Dit betekent

echter ook dat we onze eigen 'waterhuishouding' op orde moeten hebben. Binnen de EU is Nederland bekend vanwege de hoogste inputs van N en P in de land- en tuinbouw. Maar er is ook waardering voor de resultaten die we bereiken bij het terugdringen van emissies. Dat daarvoor vakbekwame, innovatieve agrarische ondernemers onmisbaar zijn 'staat als een paal boven water'. Het is dan ook bijzonder verheugend dat Koeien & Kansen nu in dialoog met

de waterschappen onderzoekt hoe water, in al zijn facetten, kan worden meegenomen in een maatschappelijk geaccepteerde bedrijfsvoering op melkveehouderijbedrijven.

Wilbert van Zeventer
Coördinerend beleidsmedewerker bij de directie Water en Bodem van het Directoraat Generaal Ruimte en Water van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu.

Koeien en computers

"Pap, wat doe jij eigenlijk voor werk?", vraagt mijn dochter van 10. Ze ziet me vaak met een computer maar ze zegt ook regelmatig: "Je ruikt naar koeien." Ik snap haar verwarring en wil vertellen welke goede dingen we doen met Koeien & Kansen. Maar eerst ontsnapt me een diepe zucht, want hoe leg ik dat uit?

"Koeien eten voer en produceren melk en mest. In hun voer zitten waardevolle mineralen om melk te maken. Een deel van deze mineralen komt ook terecht in de mest en die gaat weer terug naar het land. Hiermee groeit er weer voer voor de koe", leg ik de kringloop uit. "Uit deze kringloop kunnen ook mineralen 'weglekken' en dat is slecht voor het milieu. Dat geldt ook voor de productie van broeikasgassen en ammoniak door de koeien en hun mest. Daarom heeft de overheid regels voor mineralen en emissies gemaakt. Voor de boer niet altijd prettig, want minder koeien en minder bemesten kan leiden tot minder voer, minder melk en minder geld. Soms geeft dat flinke discussies."

Ik ga door, hopen dat ze het nog begrijpt. "In ons project werken we met boeren, onderzoekers en adviseurs aan manieren om zo veel mogelijk mineralen in de kringloop te houden. Zonder dat de melk- en voerproductie minder wordt. Zo blijft het inkomen van de boer op peil. Dus Koeien & Kansen gaat over economisch boeren én goed voor het milieu", vat ik mijn uitleg samen.

"Snap je het een beetje?", vraag ik haar. "Ja, ik denk het wel. Je doet iets met koeien en computers".

Michel de Haan
projectleider

Productieslag en perceelgericht bemesten

In het onderzoek 'Productieslag' werken 10 Koeien & Kansen bedrijven aan een hogere gewasproductie met de beschikbare meststoffen. Er zijn veel sleutels voor een productieslag, maar perceelgericht bemesten is overal een aandachtspunt. Het is de kunst om de bemesting zo goed mogelijk af te stemmen op de behoefte, waarbij meer precisie moet samengaan met een goede uitvoerbaarheid.

Samen met Gerard Abbink van BlggAgroXpertus ontwikkelt Koeien & Kansen een eenvoudig reken-schema dat hierbij ondersteunt. Het schema gaat uit van een bemesting die is afgestemd op de opbrengst. Een prototype van de tool werd op 11 november gepresenteerd in Wageningen op de zeer levendige bijeenkomst 'Optimaal verdelen van mest in een bedrijfsomgeving'. Naast de deelnemende veehouders waren ook de bedrijfsadviseurs betrokken en geïnteresseerd. Het prototype wordt nog dit najaar verder ontwikkeld en getest op Proefbedrijf De Marke. Het is de bedoeling dat de pilotbedrijven het systeem toepassen als basis van het bemestingsplan van 2015.

Nadenken over perceelgericht bemesten geeft een impuls aan andere onderdelen van de ruwvoerwinning. Zo is het van belang om productiviteit van percelen te kunnen vaststellen. Dat betekent: zo goed mogelijk schatten met het oog,

deze mogelijkheid stimuleert de overheid 'best practices', omdat goede prestaties worden beloond.

We gebruiken de resultaten van Koeien & Kansen om aangepaste teelt systemen te bedenken die nu al als equivalent kunnen worden beschouwd, en we zoeken verder naar nieuwe mogelijkheden. De KringloopWijzer speelt hierbij een belangrijke rol. Die berekent immers hoe goed meststoffen in voorgaande jaren door de mais zijn benut. Maar aanvullende voorwaarden zijn nodig omdat de KringloopWijzer nog niet voor de afzonderlijke percelen kan rekenen.

Frans Aarts & Jouke Oenema
Wageningen UR

Kees van Wijk over 'Productieslag'

"Natuurlijk zit iedereen op een productieslag te wachten, maar dat betekent natuurlijk niet dat we het de afgelopen jaren nou zo slecht gedaan hebben. Zeker de deelnemers van Koeien & Kansen proberen altijd al om zo veel mogelijk voer van het land te halen. Dit jaar was erg goed, maar dat komt vooral door het groeizame weer.

Tot ongeveer twee jaar geleden had ik zelf wat proefvelden op het bedrijf. Daaruit bleek dat elke kilo extra stikstof die ik in het voorjaar gebruikte, 20 kg extra droge stof per hectare opleverde. Als ik diezelfde kilo stikstof in augustus gebruik, levert dat maar 5 kg extra op. Ik probeer op het juiste moment de productieslag te maken. Bij droogte krijg ik hier op de zware klei enorme krimpischeuren. Dan ga ik geen kunstmest strooien want dan gaat 60% van de stikstof verloren bij de eerste bui.

Bemesten doe ik liefst op het moment dat het supergroeizaam weer is. Het mooiste zou zijn als veehouders zelf de mest 10 maanden mochten opslaan. Dan kun je het zelf weten en alleen bemesten op het moment dat de plant er iets aan heeft. En je zou eigenlijk de kilo's die je het ene jaar bespaart, mee moeten kunnen nemen naar het volgende jaar. Als je dat nu doet moet je om niet in de knoel te komen de gift op vorig jaar boeken, anders gaat het niet goed!"

Koos Verloop,
Wageningen UR

Minder gasvormige emissies: onbekend maakt onbemind

Kosteneffectief sturen via voer- en diermanagement op minder methaan en ammoniak is goed mogelijk. Dat blijkt uit 4 jaar onderzoek in Koeien & Kansen. De Nederlandse praktijk hoort deze positieve boodschap echter (nog) niet. Er is weinig affiniteit met 'gasvormige emissies'. Ammoniak heeft de aandacht dankzij Natura2000, NB-vergunningen en de PAS, maar broeikasgasen zijn voor het Nederlandse melkveebedrijf nog 'ver van mijn bed'.

hebben vergelijkbare resultaten en volledig grasbedrijven ook, hoewel daar de ammoniakreductie duidelijk minder is.

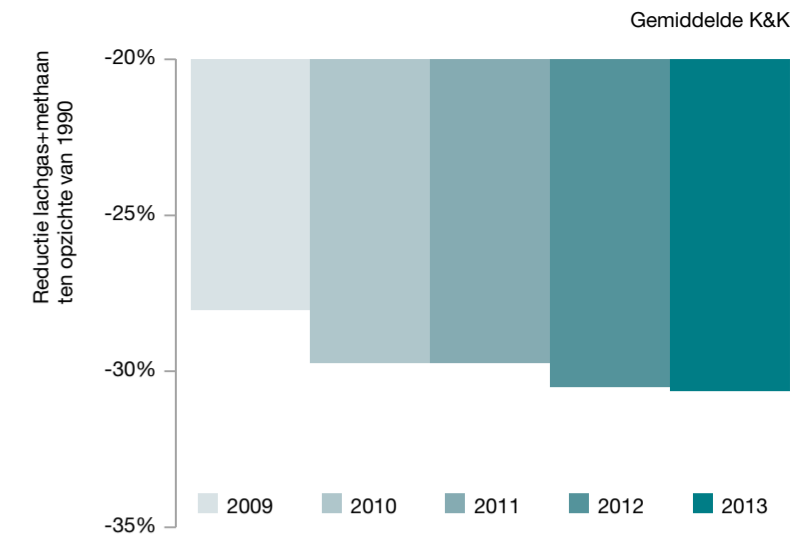
Gebrek aan aandacht

Toch landt de boodschap niet in de praktijk. Broeikasgasen staan nog te ver van de dagelijkse werkelijkheid van de melkveehouder. Maarten Vrolijk en Michel de Haan hebben geanalyseerd waarom dit zo is: 'Veehouders gaan niet aan de slag met reductie van broeikasgasen vanwege een gebrek aan urgentie en door onduidelijkheid over wat te doen en wat daar mee bereikt wordt. Ook is er een gebrek aan aandacht bij erfbedreiders en leveranciers om broeikasgasemissies te verminderen en er zijn op dit moment nauwelijks (financiële) prikkels om hier mee aan de slag te gaan'.

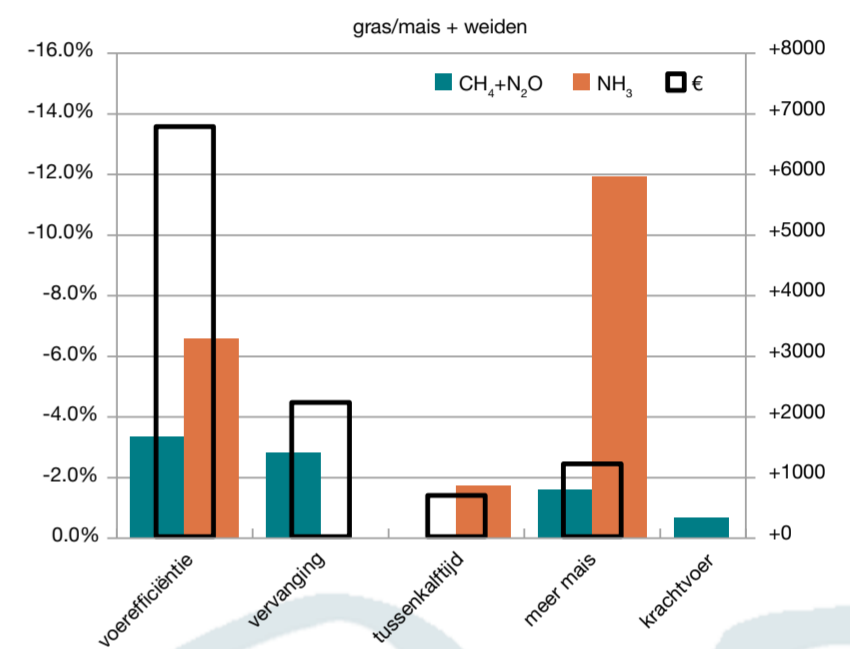
Doelstelling halen

De Nederlandse melkveesector is in staat om de doelstelling van het convenant voor 2020 te halen, maar daarvoor is een proces van gedragsverandering nodig. De kennis en communicatiekracht van Koeien & Kansen kunnen daarbij een essentiële rol vervullen, maar alleen in combinatie met urgente (beleids), financiële prikkels en goede managementtools.

Léon Šebek en Roseline Goselink
Wageningen UR

Figuur 1. Gerealiseerde K&K broeikasgasemissie 2009-2013 (lachgas + methaan) als percentage van de gemiddelde emissie op het Nederlandse melkveebedrijf in 1990. Het gemiddelde is een gewogen gemiddelde naar rato van de landelijke verdeling van zand-, klei- en veenbedrijven volgens BIN (LEI).

Figuur 2. Effect van betere voerefficiëntie (+5%), lager vervangingspercentage (-5%), kortere tussenhaltijd (-20 dagen), hoger maisaandeel (+15%) en methaanarm krachtvoer (-5% methaan) op de gasvormige emissies per kg meetmelk (linker Y-as) en het bedrijfsresultaat (rechter Y-as) van een typisch Nederlands melkveebedrijf met een gras/mais rantsoen plus weidegang.

Equivalente maatregelen maisteelt

Omdat het nitraatgehalte van het grondwater in het zuidelijk zand- en lössgebied nog steeds te hoog is, wordt de norm voor stikstofbemesting van mais vanaf 2015 20% lager. Dit zal ten koste gaan van de opbrengst. Als alternatief kan de teler vrijwillig maatregelen nemen met hetzelfde beperkend effect op de nitraatuitspoeling, door een betere benutting van de stikstof in meststoffen. In ruil voor deze extra verplichtingen mag er dan meer meststof worden gebruikt (equivalente maatregel).

Dit kan bijvoorbeeld betekenen dat de uitrijperiode van mest wordt beperkt tot het meest effectieve deel, dat dierlijke mest uitsluitend in de rijen wordt toegepast of dat het vanggewas eerder wordt gezaaid dan waartoe men nu verplicht is. Ultraard moeten dergelijke equivalente maatregelen door de overheid zijn erkend als effectief en controleerbaar. Door het bieden van

Voorsorteren op quotumloos tijdperk

Frank en Ilona Post produceren in Nieuweroord (Drenthe) met 135 koeien bijna 1,2 mln. kg melk op zo'n 44 ha cultuurgrond. Het bedrijf is met ruim 27.000 kg melk per ha behoorlijk intensief. De afgelopen jaren was één van de doelstellingen van de maatschap om de kosten en de financiering per kg melk te verlagen.

In tabel 1 wordt het bedrijf van Post vergeleken met een groep soortgelijke bedrijven (spiegelgroep). Opvallend is dat het inkomen met 13,11 euro per 100 kg melk maar liefst 7,20 euro hoger ligt. Op bedrijfsniveau praat je dan al snel over een inkomensverschil van ruim 80.000 euro!

Lager aandeel vaste kosten
Post verwacht de komende jaren – na afschaffing van de quotering – melk-prijzen onder de 30 euro per 100 kg melk. Om daar op voorbereid te zijn, zijn lage kosten per kg melk belangrijk. De totale kosten bij Post zijn 4,35 euro per 100 kg melk lager dan bij

de spiegelgroep. Ook de verhouding tussen variabele en vaste kosten is voor Post van belang. 'Met een groter aandeel variabele kosten ben ik flexibeler en kan ik bij lage melk-prijzen ook besluiten om tijdelijk minder melk te produceren', verklaart Post. Sinds 2006 (het jaar van bedrijfs-overname) is het aandeel vaste kosten gedaald van ongeveer 2/3 toen tot minder dan de helft nu. Dit lukte door bij nieuwbouw goed op de kosten te letten en door alle aanwezige productiemiddelen zo goed mogelijk te benutten.

Minder afhankelijk van de bank
Minder afhankelijk worden van de

bank was een andere doelstelling. De financiering lag direct na de overname rond 1,8 euro per kg melk. Door flink af te lossen, was de schuld al in 2013 gehalveerd. Hierdoor daalde ook de rentelast flink. Dit geeft 'meer lucht' bij lagere melk-prijzen. De komende jaren zullen op het bedrijf van Frank en Ilona vooral in het teken staan van (verdere) optimalisatie, met name op het gebied van de veestapel. In een volgend artikel gaan we hier uitgebreid op in.

Gerben Doornwaard
LEI Wageningen UR

	Post	Spiegelgroep	Verschil
Bedrijfsopzet			
Totaal geproduceerde melk (kg)	1.180.195	1.058.523	+121.672
Cultuurgrond (ha)	43,5	47,9	-4,3
Intensiteit (kg melk/ha)	27.118	22.765	+4.353
Economisch resultaat (€/100 kg melk)			
Totale opbrengsten	51,84	52,24	-0,40
Opbrengsten rundveehouderij (a)	48,72	47,93	+0,80
Overige opbrengsten (b)	3,11	4,31	-1,20
Totale kosten (excl. rente)			
Totale kosten (excl. rente)	37,46	41,81	-4,35
Variabele kosten (c)	20,31	18,29	+2,02
Vaste kosten (d)	17,15	23,52	-6,37
Saldo (e = a - c)	28,42	29,64	-1,22
Productieresultaat (f = e + b - d)	14,38	10,43	+3,95
Betaalde rente (g)	1,27	4,52	-3,26
Inkomen uit bedrijf (= f - g)	13,11	5,91	+7,20

Bron: Bedrijfsinformatienet van het LEI

Extra ruimte kunstmest-stikstof in pilot goed benut

Zes melkveebedrijven kregen voor onderzoek in 2014 de ruimte om meer kunstmest-N op hun bedrijf te gebruiken dan de generieke gebruiksnormen.

De bedrijven kregen een vrijstelling, maar hadden zeker niet de vrije hand. Voor hen gelden alternatieven, hogere plafonds voor kunstmest-N gebruik. De bedrijven zijn geselecteerd omdat de opbrengst van gras en maïs (in kg droge stof en stikstof per ha) duidelijk hoger is dan de opbrengsten waarop de gebruiksnormen zijn afgestemd.

Laag bodemoverschot

Meer kunstmest-N resulteert op deze bedrijven naar verwachting vooral in meer opbrengst en slechts tot een beperkte toename van het stikstofoverschot. Naar verwachting kunnen deze bedrijven met meer kunstmest-N toch voldoen aan de nitraatnorm. In het project wordt onderzocht hoe de extra kunstmest-N wordt verdeeld over de percelen gras en maïs en over de verschillende snedes gras. Bovendien is de vraag of de extra stikstof, zoals verwacht, goed wordt teruggewonnen en of het bodemoverschot van

stikstof lager blijft dan de maximaal acceptabele hoeveelheid.

Eerste ervaringen

Op 14 november werden de ervaringen en resultaten besproken. De extra beschikbare stikstof (20 tot 50 kg/ha) is vooral ingezet in gras, maar soms ook in maïs. Enkele veehouders kozen ervoor de extra stikstof vooral te geven in de eerste twee snedes gras in de verwachting dat de benutting daar het hoogst zou zijn. Andere veehouders verdeelden de extra stikstof liever over alle snedes. Hun argument: in de latere snedes kan stikstof belangrijk zijn om gebreksverschijnselen zoals kroonroest te beperken. Ook het risico van verliezen door eventueel tegenvallend weer voor de eerste snedes speelde mee.

Goed benut

De veehouders gaven aan dat de stikstof goed benut is. De eerste resultaten laten dat ook zien. De

N-gehalten in het gras waren op veel bedrijven al enkele jaren aan het dalen en dat proces was dit jaar omgekeerd. Dat is deels ook te danken aan het relatief warme weer, waardoor de stikstofmineralisatie in de bodem goed en vroeg op gang kwam. Ook de andere Koeien & Kansen bedrijven zien dit jaar een stijging van het RE-gehalte in de voorjaarskuilen.

Opvallend was dat de veehouders in de discussie over veel meer onderwerpen wilden uitwisselen dan alleen de stikstofverdeling. Ze zien nauwkeurige en vakkundige aanpak, gebruik van de juiste meststoffen en goed bodembeheer als de basis.

Koos Verloop, Gerjan Hilhorst,
Wageningen UR

Rijk Baltus over de stikstofpilot

"Ik oogst hier in de Wieringermeer eerder je meer kunt bemesten, hoe groter de kans is dat je het terughaalt. We hadden het weer mee dit jaar en kwamen nu gemiddeld op 157 gram RE, terwijl 140 normaal is hier. Het zou ideaal zijn om op 170 g RE te komen. Dan moet de bemesting nog hoger, maar we kijken tijdens de pilot elk jaar of we een hogere onttrekking hebben gehaald en werken met het 3-jarige gemiddelde. Verantwoord bemesten is de toekomst!"

Als we meer stikstof op het land gebruiken en het ook weer oogsten, dan is er niks aan de hand. Voor een aantal bedrijven is de steeds strakkere stikstofnorm te krap geworden. De wet gaat volgens mij uit van een opbrengst van 11 ton per ha, met een stikstofleverend vermogen van 160. Dus als je grond hebt met een lager vermogen en meer oogst, dan kom je tekort. Onze voormalige akkerbouwgrond heeft een stikstofleverend vermogen van 80 à 90; dus ik mis al 70 kilo. Bovendien haal ik 17 tot 18 ton gras per hectare van het land. Bedrijfsspecifiek bemesten past dus heel goed bij mijn bedrijf.

Ik heb de extra stikstof die we in de pilot mogen gebruiken ingezet